ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

Сертификат: 00D3C760AF6D234BB388A1DB1523E3853B
Владелец: Абдулазиева Таня Маликовна
Действителен: с 01.04.2024 до 25.06.2025

Приложение № 1 к ООП НОО

Фонд оценочных средств для промежуточной аттестации обучающихся по учебному предмету «Родной (чеченский) язык» (типовой вариант)

(2-4 классы)

Обязательная часть учебного плана.
Предметная область: Родной язык и литературное чтение на родном языке

2 класс.

Хьалхара(входной) жам1даран талламан болх .

Тхан школа

Тхан школа хазачу меттехь йу. Школан кораш даккхий ду. Корашна т1ехь зезагаш латтта. Оха хи туху. Хаза ду тхан класса чохь. Оха дика дешу.

Грамматически т1едиллар: мукъачу элпашна цхьа сиз, мукъазчарна ши сиз хьакха.

Шеран жам1даран   талламан болх.

Хьуьнхахь.

Ц1ена ду хьуьнхара х1аваъ. Абу хьуьнха талла воьду. Жаьла а дуьгу цо шеца. Хьун тийна хета. Амма хьуьнхахь кхехкаш дахар хуьлу. Цхьанхьа тебна цхьогал доьду ,кхечанхьа хьуьнан к1оргехь генаш кегдеш лела партала ча.

3 класс.

Хьалхара (входной) жам1даран талламан болх.

Бошмийн доттаг1ий.

Дитта т1ехь д1атоьхна бен бу. Цу чохь олхазарш деха. Олхазарш бошмийн доттаг1ий дуйла хаьа суна. Ас уьш къехка ца до. Цундела тхан дитташ т1е стоьмаш дуккха а латабо.

Грамматически т1едилларш.

1. Шолг1а предложени межeнашца талла.

2. Сехьадаха ма-деззара декъа а доькъуш д1аязде дешнаш: дитта, доттаг1ий, тхан, къехка, дукха

Шеран жам1даран талламан болх .

Хасбеш.

Хасбеша дахара бераш. Цигахь белхаш бира цара.Цхьаболчара хасстоьмашна асар дира, вукхара хи диллира. Дукха хасстоьмаш гулбийр бу хасбешара. Цигахь йийна дика кхуьуш ю копастанаш а, ж1онкаш а, наьрсаш а. Муьлхачу хасстоьмана хи маца дилла дезаа, молханаш муьлханаш тохадеза а хьоьху агрономо берашна.

Грамматически т1едилларш.

1. Хьалхарчупредложенехьбилгалъяхакоьртамеженаш, дешнашна т1ехула къамеландакъошбилгалдаха

2.Текста юкъарасхьаяздецхьаллин а, дуккхаллин а терахьеракхоккхадош.

3.Сехьадахама-деззарадекъа а доькъуш д1аязде дешнаш: йийна, асар, хасстоьмаш, дукха, диллира.

4 класс.

1. **Хьалхара (входной) жам1даран талламан болх .**

Хьуьнах дахар.

Сарахь оха тхешан т1оьрмигаш кечдира. 1уьйранна тхо новкъадевлира.Тхоьца тхан хьехархо а вара. Сада1а билгалъяьккхинчу меттехь севцира тхо. Амма тхан накъосташна дика некъ карийра. Тхо оцу новкъа д1адахара. Таьххьара а сада1а боккха 1ам болчохь севцира тхо. Ц1еххьана тхуна хезира бер доьлхуш. Тхо девдда цига дахара.Жима ши йо1 тилаелла хиллера. Оха и шиъ новкъаяьккхира.

Грамматически т1едиллар:
1.Пхоьалг1а предложении меженашца талла. Дешнийн цхьанакхетарш схьаязде.
2.Шолг1ачу предложенехь къамелан дакъош билгалдаха.
3. Схьаязде мукъаза шалха элпаш цхьана нисделла дешнаш.

Шеран жам1даран талламан болх.

Шовданийн боьра.

Дуккха шовданаш долуш бара х1ара боьра. Кегийра, ц1ена г1ум ловзош хьалакхуьйсура ша санна шийла, сирла шовданаш. Кхуза оьхура Малх-Арера мехкарий хит1а. Кхузахь малхчубуззуш цхьанакхетара уьш кегийчу нахаца.
Кхузахь дара уггар доккха шовда а, юххехь коьллаш а, жима д1анехьа хьун а йолуш.
Зама маьрша яцара,ткъа шовданийн боьра юьртана юьстахо бара. Цундела наноша ца магадора цига хит1а эхар.
Т1едиллар:

1) Шолг1а предложении къамелан дакъошца талла.
2) Цхьаорам болу дош схьалаха, уьш муьлхачу дожарехь ду билгалдаха.

2-4 классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн

х1итточу оценкийн барамаш

I. 2-4 классашкахь ечу талламан диктантийн мах хадор.

Диктант – иза офографех а, пунктуацех а долу хаарш талларан кеп ю. Талламан дешнийн диктанто зоь кхета хала йолу офограммаш.

Текст хоржуш, кху некъех пайдаэца беза:

1. Диктантан текст шен чулацамехь дешархой кхеташ а, хӀинцалерчу литературни метган лехамашца юьззина нийса йогӀуш а хила еза.
2. Диктантан дерриге а дешнаш дешархошна кхеташ хила деза. КӀезиг лелош а, девзаш доцу а дешнаш довза а довзуьйту, доски тӀе дӀа а яздо.
3. Диктантан текстехь хала дешнаш хилахь, цу дешнийн нийсаяздар дешархоша Ӏамийна а дацахь, и дешнаш доски тӀе дӀаяздо.
4. Текст йоьшучу хьехархочо дӀаешар литературни нийса а, муха яздан деза, дешархошна дӀа ца хоуьйтучу кепара а хила деза. Масала, *кӀайн, Ӏежийн, халкъан* бохучу дешнашкахь, литературни аларан норманашца цхьаьна а догӀуш, чаккхенгара н ца олу, ткъа *саьрмик, чегӀардиг* дсшнашкахь г-ний, к-ний хьалхахь долу и а долуш санна олу.
5. I чийрик чекхдаллалц текстан барам кхул хьалхарчу классехь хилларг магабо.

2-4 классийн дсшархойн диктантийн мах хадорехь хьехархочо куьйгалла оьцу кху некъех:

1. Диктантехь орфографически а, пунктуационни а гӀалаташ къаьст-къаьстина лору, оценка юкъара юьллу.
2. Диктантана «5» дуьллу, нагахь цхьа а орфографически гӀалат дацахь я цхьаннал сов пунктуационни гӀалат ца хилахь.
3. «4» дуьллу, кхааннал сов орфографически а, щиннал сов пунктуационни а гӀалат ца хилахь (я шиъ орфографичсски, кхоъ пунктуационни гӀалат хилахь).
4. «3» дуьллу, ялханнал сов орфографически а, пхеаннал сов пунктуационни а гӀалат ца хилахь (я 5 орфографически, 5 пунктуационни гӀалаташ хилахь).
5. «2» дуьллу, иттаннал сов орфографически а, пхеаннал сов пунктуационни а (я бархӀаннал сов орфографически а, ворхӀаннал сов пунктуационни а) гӀалаташ ца хилахь.

Дсшархочун балха тӀехь гӀалат лара деза, орфографически а, пунктуационни а, муьлхха а бакъо талхош, диктант язъяле оццу классехь я цул лахарчу классашкахь Ӏамийнчух иза хилахь. Нагахь санна талламан диктантехь 5 ша дина нисдарш хилахь (нийса цаяздинарг нийсачуьнца хийцина) оценка цхьана баллана лаг1йо, иштта оценка «5» ца дуьллу, диктантехь 3 я цул сов нисдарш хилча.

Оценка юьллуш, ца лоруш дуьту:

1. Программехь йоцу я Іамийна йоцу орфографически а, пунктуационини а бакъонаш талхош долу гІалаташ/
2. Тилкхаздаьлла гІалат (описка) лору, масала, *белхало* хила дезачохь *белхано* яздинехь, *Іуьйре* хила дезачохь *Іуьйле яздинехь.*
3. Нохчийн маттахь зевне мукъаза й (йот) яздар, масала: йоза хила дезачохь еза яздахь, йогІу (егІу), юьртахь (йуьртахь), юьгу (йуьгу) яздахь.
4. Орам ларбеш а, ораман аьзнаш хийцалуш а терахьдешнаш яздар, масала: *исс* - *иссалгІа-уьссалгІа, итт* - *итталгІа* - *уьтталгІа.*
5. Къовсамечу мсттигашкахь чолхечу дешнийн нийсаяздар, масала: *пайдаэцар* - *пайда эцар, нийсаяздар нийса- яздар, гІодар* - *гІо дар,* и. дІ. кх.
6. Дешнашкахь дифтонгаш язъяр: *къега- къиэга, терса- тиэрса, оза-уоза, еха* - *йиэха,* и. дІ. кх. а.
7. ЦІердешнийн къовсаме яздар: стогалла- стагалла, мох – мохан-механ - махан, морха, и. дІ. кх. а.

Дешархоша далийтинчу гІалаташна юкъара даккхий а, кегий а гІалаташ къасто деза.

Даккхий гІалаташ лору:

1. Хьалхенца Іамийна а, йозанехь алсам пайдаоьцуш а йолу орфографичсски, пунктуационни бакъонаш талхош долу гІалаташ:
2. Мукъазчу элпашна юккъе яздеш долу къасторан хьаьркаш, масала: *хІаллакьхилла, меттахъхъайра.*
3. Дсшхьалхенца йолчу я чолхечу инфинитиван суффиксийн язъяр.
4. Хандсшнех хиллачу тайп-тайпанчу къамелан дакъойн яздар *(оху -охуна я охана, тоьгу* - *тоьгуна я тоьгана).*
5. Хандешан ихначу хенан язъяр, масала: *бохура я бахара, моьттура я моттара.*
6. Кху кенара цІердешнийн яздар: дечиган я дечган, эчиган я аьчган.
7. ЦІердешнийн а, билгалдешнийн а массо къобалйина тІеэцна йолу яцйинчу а, юьззинчу а форманийн язъяр, масала: *гІуллакх я гІулкх, гІиллакх я гІилкх.*

Дсшархочун балха тІехь цхьамогІа (кхоъ я цул сов) цхьана бакъонна нислуш гІалаташ хилахь, диктантана оценка лакхаяккха мега, масала, дешан чаккхенга н яздарехь, доца шеконан элпаш (а, и, у,) яздарехь.

Комплексни талламан белхашкахь, диктантах а, т1едилларех а (фонетически, лексически, орфографически, грамматически, пунктуационни) лаьттачу, ши оценка юьллу-х1ора балхана шен-шен.

Т1едилларийн мах хадорехь куьйгалла оьцу кху некъех:

«5» дуьллу, массо а т1едиллар нийса кхочушдинехь;
«4» дуьллу, т1едилларийн ¾ дакъа нийса динехь;
«3» дуьллу, болх ах я цул сов нийса бинехь;
«2» дуьллу, болх эханал к1езиг бинехь.

Билгалдаккхар:

Орфографически а, пунктуационни а г1алаташ, т1едиллар кхочушдарехь дина долу, диктантан мах хадош лору.